

מְדִינִים בֵּין אַחִים, בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאַבְיָהֶם שֶׁבְשָׁמַיִם. לְשׁוֹן הָרַע לֹא הָיָה בְּעוֹלָם כְּמוֹתוֹ. קָלֵל הַשֵּׁם, שִׁכְתוֹב וְאֹנְכֵי אֶקְרָה כּה. וְכֻלָּם הָיוּ בּוֹ. עֵין רַעָה, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר. וְהַפֵּל עַל אוֹתוֹ נִהַר שֶׁל יִשְׂרָאֵל נִתַּן עֵינוֹ לְהִתְגַּרְתּוֹ בּוֹ. אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹ, וְכִי לֹא יִדְעֵנוּ שֶׁהִיא אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹ? אֲלֹא סוּד זֶה שֶׁכֵּל בְּנֵי עַמּוֹ מִתְדַּבְּקִים בּוֹ, וְהָרִי נִתְפָּאֵר. וַיֵּרָא בָּלֶק בֶּן צְפוּר וְגוֹ'. רַבִּי יוֹסִי פִתַּח, (מְשַׁלֵּי כּב) אֵל תִּלְחַם אֶת לְחָם רַע עֵין וְגוֹ'. רַע עֵין וְגוֹ' - זֶה בִלְעָם שֶׁבְרוּךְ אֶת יִשְׂרָאֵל. וְאֵל תִּתְּאוּ לְמִטְעַמְתֵּינוּ - זֶה בָּלֶק, שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא הִתְרַצָּה לְאוֹתָן עוֹלוֹת שֶׁהִתְקִין לָפָנָיו.

בֹּא וּרְאֵה, בְּשַׁעַר שְׂרָאָה בָּלֶק שִׁיחוּן וְעוּג נִהְרָגוּ וְאַרְצָם נִלְקַחָה, רָאָה מֵה שְׂרָאָה, שֶׁהוּא אָמַר וַיֵּרָא. אֲלֹא רָאָה בְּחֻכְמָתוֹ שֶׁהוּא, וְחֻמְשָׁה עֲלִיוֹנֵי מִדֵּין וְעַמּוֹ נוֹפְלִים בְּיַד יִשְׂרָאֵל. רָאָה וְלֹא יָדַע. וְעַל זֶה הִקְדִּים לְבִלְעָם, שִׁכְחוּ בְּפִיו, כְּמוֹ שֶׁיִּשְׂרָאֵל כָּתַם בְּפִיהֶם.

וְאַפְסוּ בִלְעָם הָיָה תֹּאב יוֹתֵר מִבָּלֶק, וְאוֹתָהּ יָדִיעָה שֶׁהוּא יָדַע הָיָה יוֹדֵעַ בְּלִילָה, מִשׁוּם שְׁאוֹתָם כְּתָרִים תְּחַתּוּנִים וְחֻמוֹרִים לֹא נִמְצְאוּ אֲלֹא בְּמִשְׁמְרָה הִרְאֵנוּהָ שֶׁל הַלִּילָה, וְלִכֵּן הִיָּתָה לוֹ אֶתוֹן שֶׁל צַד זֶה, לְהִתְחַבֵּר חֻמוֹרִים אִתָּה בְּרֵאשִׁית הַלִּילָה. וְאַם תֹּאמַר, הָרִי כְּתוּב וַיִּבֵּא אֱלֹהִים אֵל בִּלְעָם לִילָה? כִּי זֶה בּוֹדֵאֵי. וּבִאֲרֹנוּ, אוֹתוֹ מְמַנֶּה שֶׁמְמַנֶּה עֲלֵיהֶם, וְהוּא בֹא לְמוֹלוֹ. כְּגוֹן זֶה, (בְּרֵאשִׁית לֹא) וַיִּבֵּא אֱלֹהִים אֵל לְבָן הָאֲרָמִי וְגוֹ'. וְהַפֵּל דְּבַר אַחַד. בְּגִלָּל זֶה הוּא אָמַר לְגִדּוּלֵי בָּלֶק לִינוּ פֹה הַלִּילָה.

בֵּינָן שֶׁהָיָה בֹא אוֹתוֹ מְמַנֶּה, בִּלְעָם הָיָה בֹא עַל אֲתוֹנוֹ, וְעָשָׂה מַעֲשָׂהוּ

הָרַע, לֹא הָיָה בְּעֶלְמָא כְּגִינְיָה. קָלֵל הַשֵּׁם, דְּכִתִּיב וְאֹנְכֵי אֶקְרָה כּה. וְכֻלְהוּ הָיוּ בֵיה. עֵינָא בִישָׂא כְמָה דְאַתְמַר. וְכֻלָּא עַל הַהוּא נִהַר דִּישְׂרָאֵל, יִהֵב עֵינוֹי לְאַתְגְּרָא בֵיה. אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹ, וְכִי לֹא יִדְעֵנָא דְאַרְץ בְּנֵי עַמּוֹ הִיא. אֲלֹא רְזָא דָא, דְכָל בְּנֵי עַמּוֹ מִתְדַּבְּקוֹן בֵּיה וְהָא אֲתַמַּר.

וַיֵּרָא בָּלֶק בֶּן צְפוּר וְגוֹ'. (בְּמִדְבָּר כּב) רַבִּי יוֹסִי פִתַּח, (מְשַׁלֵּי כּג) אֵל תִּלְחַם אֶת לְחָם רַע עֵין וְגוֹ'. דָּא בִלְעָם, דְּבָרִיךָ לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל. וְאֵל תִּתְּאוּ לְמִטְעַמוֹתֵינוּ, דָּא בָּלֶק, דְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לֹא אֲתַרְעֵי לְאֵינוֹן עֲלוּוֹן דְאַתְקִין קַמֵּיה.

הָא חֲזִי, בְּשַׁעַתָּא דְחֻמְא בָּלֶק דְהָא סִיחוּן וְעוּג אֲתִקְטְלוּ, וְאַתְנַסִּיבַת אֲרַעְהוֹן, חֻמָּא מַה חֻמָּא, דְאִיהוּ אָמַר וַיֵּרָא. אֲלֹא חֻמָּא בְּחֻכְמָתָא דִילֵיה, דְאִיהוּ, וְחֻמְשָׁה עֲלָאֵי דְמִדֵּין, וְעַמֵּיה, נִפְלִין בִּידָא דִישְׂרָאֵל. חֻמָּא, וְלֹא יָדַע, וְעַל דָּא אֶקְדִּים לְבִלְעָם, דְּחִילֵיה בְּפוּמֵיה, כְּגוֹוֹנָא דִישְׂרָאֵל דְּחִילֵיהוֹן בְּפוּמֵיהוֹן.

וְאַפְסוּ בִלְעָם תְּאִיב הָיָה יִתִּיר מִבָּלֶק. וְהֵהִיא יָדִיעָא דְאִיהוּ הָיָה יָדַע, בְּלִילָא הָיָה יָדַע, בְּגִין דְאֵינוֹן כְּתָרִין תְּתַאֲוִן וְחֻמְרֵי, לֹא שְׁכִיחוּ אֲלֹא בְּמִשְׁמְרָה רֵאשׁוּנָה דְלִילָא, וְעַל דָּא הָיָה לֵיה אֲתֵנָא, דְהֵאֵי גִיסָא, לְאַתְחַבְּרָא (דף ר"ז ע"ב) חֻמְרֵי בְהִדָּה בְּרִישָׁא דְלִילָא.

וְאִי תִימָא, הָא כְּתִיב וַיִּבֵּא אֱלֹהִים אֵל בִּלְעָם לִילָה. הִכִּי הוּא וְדָאֵי, וְאוֹקִימָנָא הַהוּא מְמַנָּא דְמְמַנָּא עֲלֵיהוּ, וְהוּא הָיָה אֶתִּי לְקַבְּלֵיה. כְּגוֹוֹנָא דָּא (בְּרֵאשִׁית לֹא) וַיִּבֵּא אֱלֹהִים אֵל לְבָן הָאֲרָמִי וְגוֹ'. וְכֻלָּא חֲד מְלָה. בְּגִין דָּא אִיהוּ אָמַר לְרַבְרְבֵי בָּלֶק לִינוּ פֹה הַלִּילָה.

בֵּינָן דְהָיָה אֶתִּי הַהוּא מְמַנָּא, בִּלְעָם הָיָה אֶתִּי לְגַבֵּי אֲתַנְיָה, וְעַבְד עוֹבְדֵיה, וְאָמַר מְלִי,